

Gemeente Heerenveen
T.a.v. Burgemeester en Wethouders
Postbus 15.000
8440 GA HEERENVEEN

uw brief van:

-

ons kenmerk:

HW

bijlage:

datum:

25 augustus 2014

Onderwerp: advies Integrale afweging beleid en budgetten sociaal domein

Geacht college van burgemeester en wethouders,

Naar aanleiding van uw adviesaanvraag betreffende de integrale afweging het volgende. De Participatieraad heeft deze afweging uitvoerig besproken en wil het college de volgende aandachtspunten meegeven. De gemeente Heerenveen staat voor een 'forse omvormingsopgave': nieuwe taken en een (verwachte) groeiende ondersteuningsbehoefte, terwijl er gekort wordt op de bijbehorende budgetten. De Participatieraad onderschrijft het uitgangspunt van de gemeente om passende ondersteuning te bieden binnen de beschikbare budgetten. Wel vraagt de participatieraad zich af wat de precieze onderbouwing is van de genoemde risicobedragen.

De Participatieraad wil hieraan toevoegen dat deze hervorming van het sociaal stelsel naar verwachting niet budgettair-neutraal zal kunnen verlopen, ook al wordt alles op alles gezet om slim, efficiënt en duurzaam 'om te vormen'. Financieel gezien wordt de decentralisatie van het sociale domein een kostbare zaak. Maar die zaak is het maatschappelijk gezien ook waard. Het gaat hier om het bevorderen van een samenleving met veerkracht en om het welzijn van de burgers.

Vandaar de oproep van de Participatieraad : durf te investeren en te bouwen aan een Heerenveen dat rust op de vier pijlers onder het sociale beleid van de gemeente: zelfredzaamheid & sociale cohesie; vroegsignalering & preventie; gebiedsgerichte & integrale toegang; solide zorgcoördinatie & vangnet.

Dat het college steeds verschillende 'sturingsmogelijkheden' schetst is transparant. Dat kan helpen bij een degelijke, integrale afweging, waarbij niet blindelings wordt gekozen voor de oplossingen die nu het meest besparen, maar kiezen voor investeren in vooral preventie. Voorkómen is niet alleen beter, maar op den duur ook goedkoper dan genezen.

In veel gevallen kan de Participatieraad zich vinden in de keuzes die het college maakt en voorstelt. Wel klinkt er (te) veel in door dat het een bezuinigingsoperatie betreft, waardoor het hoofddoel ondergesneeuwd dreigt te raken: hervorming van de zorg om mens & maatschappij in hun kracht te zetten. De Participatieraad vraagt zich wel af of het optimisme niet te groot is gesteld om aan de financiële doelstellingen te voldoen en er niet het gevaar bestaat dat mantelzorgers en vrijwilligers worden overbelast en stapelen zich daar de verantwoordelijkheden niet al op? Hoe komen we aan 'speciale' en nieuwe vrijwilligers?

Het is mooi dat de gemeente niet bezuinigt op vrijwilligerswerk maar in onze ogen moet er zelfs extra geld worden vrijgemaakt voor professionele vrijwilligersondersteuning. Vrijwilligers zijn een hele belangrijke pijler in het Sociaal Domein en de continuïteit, ondersteuning en eventuele scholing moeten gewaarborgd zijn.

Wetende dat er nu al een onderbezetting is op het gemeentehuis en er nog verder moet worden bezuinigd, maakt de Participatieraad zich zorgen over de haalbaarheid en de zorgvuldige voorbereiding in de korte tijd die na de besluitvorming overblijft.

De Participatieraad hecht ook daarom belang aan duidelijkheid voor de aanvragers, in dit kader zou een stroomschema opgesteld kunnen worden, waarin het proces, de wachttijden en de benodigde informatie verwerkt kan worden.

De Participatieraad is het er natuurlijk mee eens dat er passende ondersteuningsmogelijkheden moeten zijn. Zijn die er niet, dan dient de gemeente hierin via 'maatwerk' te voorzien. Daarbij zal veel afhangen van de kwaliteit van het 'keukentafelgesprek', de inlevende houding van de meitinkers en andere gemeentefunctionarissen. De Participatieraad gaat er van uit dat betrokkenen zijn getraind of snel worden getraind in een gekantelde werkwijze, zodat zij breed kunnen kijken. Verder ziet de Participatieraad graag dat gelden beschikbaar gesteld worden voor de kwaliteitsverbetering, training, toerusting en bewustwording van mantelzorgers – onmisbare schakels in de keten van zorg. Cliëntondersteuning wordt niet voor niets vaak genoemd: daar zal veel vanaf hangen, juist nu er zoveel gaat veranderen en er bezuinigd moet worden. De rol van de meitinkers, die de behoefte/hulpvraag moeten peilen en daarom goed & invoelend dienen te luisteren, zal hierin cruciaal zijn. De hoop is er dat meitinkers een belangrijke rol kunnen spelen in het versterken van de sociale infra structuur. Ook plaatselijk belangen en wijkbelangen kunnen hierin belangrijk zijn.

Wat betreft afweging informatie, advies en cliëntondersteuning kan de Participatieraad zich vinden in de keuze om de huidige situatie in stand te houden en nadere afspraken te maken met de maatschappelijke partners voor de inzet van een cliëntondersteuner die de inwoner kan bijstaan tijdens het gesprek. De onafhankelijkheid van de derde persoon in het keukentafel gesprek is ook van belang. De meitinker zal te allen tijde de cliënt moeten aanraden om een derde persoon bij het gesprek aanwezig te laten zijn. Het is van belang dat deze derde persoon iemand is die op de hoogte is van het proces en de gespreksvoering, in de meeste gevallen denken wij aan een medewerker van MEE of een praktijkdeskundige. Wij steunen het idee van een triade gesprek.

De Participatieraad vraagt zich af in hoeverre de Meitinker in deze procedure onafhankelijk te werk kan gaan; gezien de sturing op een dichte toegang en de beperking van de groepen in categorie 3 en 4 (lichte/matige tot zware professionele ondersteuning).

Vanuit de burgers gezien, vormt de gemeente zelf een risico: Hoe groot is haar financiële draagkracht momenteel? Welke beleidskeuzes maakt zij (daarom)? Kan de gemeente al die nieuwigheden aan? Hoe worden wij 'aan het loket' bejegend? Meitinkers: nooit van gehoord! (Naar onze smaak blijft de rol van de meitinker ook in deze nota onderbelicht.) Vandaar ons dringend advies terug te koppelen naar de burgers, zodra dit kan - transparant en begrijpelijk, als onderdeel van een WMO-innovatie- en communicatieplan. Ten overvloede: Wacht hiermee niet tot 1 januari 2015! Als voorbeeld besluiten over Algemene (markt-)voorzieningen. Mocht er worden gekozen om 'gemaksdiensten' en m.n. de huishoudelijke hulp door marktpartijen te laten verzorgen, dan dienen deelnemende burgers goed, persoonlijk en snel te worden geïnformeerd. En vraag specialisten op het gebied van communicatie hoe je zo'n boodschap inkleedt. Door de opzet is de recente brief van de gemeente over de huishoudelijke hulp ondanks goede bedoelingen en vriendelijke toon rauw op het lijf gevallen.

De gemeente kiest er voor om geen maatwerkinkomensvoorziening toe te passen, maar die via de vigerende bijzondere bijstand te laten lopen. Hier zet de Participatieraad vraagtekens bij. Is er bij de aanvraag voor bijzondere bijstand niet vaak sprake van een langdurig proces? Is er niet de kans dat vooral kwetsbare groepen hiervan de dupe worden? Stapeling van kosten moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Gepleit wordt om daarom een participatiefonds in te voeren. Wij raden aan om dit juridisch te toetsen. Met betrekking tot de schoonmaakondersteuning moet een beroep kunnen worden gedaan op bijzondere bijstand (participatiefonds). Vooral voor de meest kwetsbare groepen moet er sprake zijn van een royale opstelling voor vergoeding en toewijzing van huishoudelijke hulp. De Participatieraad vraagt de gemeente om een plan in te dienen. Landelijk zijn er namelijk extra middelen als de gemeente samen met de thuiszorgaanbieders hiervoor een plan indient ter voorkoming dat er ontslagen vallen. Terugvallen op alphahulp is in de ogen van de Participatieraad niet wenselijk.

De Participatieraad is het eens met de verplichting m.b.t. PGB en een daarbij passende eigen bijdrage, mits er geen sprake is van een onacceptabele stapeling van kosten voor betrokkenen.

Bij de Afweging Maatwerkvoorzieningen wordt gesproken over een 'aanvrager'. Met het oog op verstandelijk beperkten zouden wij dit aangevuld willen zien met 'en een wettig vertegenwoordiger'.
In par. 6.1.7 (Sturingsmogelijkheden PGB) worden percentages genoemd: 75% van een voorziening in natura. Komt de resterende 25% ten goede aan de gemeente?

Voor wat betreft de Re-integratie het volgende.

De Participatieraad zet vraagtekens bij het weinig creatief wegstrepen van bedragen, zonder dat hierbij aandacht is voor de mensen, die achter deze bedrage schuil gaan. Vanuit Den Haag wordt het belang van werk voor iedereen keer op keer onderstreept, de Participatieraad verbaast zich erover, hoe eenvoudig de gemeente een streep door een aantal vormen van werkgelegenheid wil halen (WSW, ID banen).
Als sturingsvariant wordt de voorkeur gegeven aan de "rechtmatige stijl", waarbij weinig tot geen re-integratie geregeld wordt. De Participatieraad betreurt het onderwaarden van bieden van uitzicht op werk voor de minst plaatsbaren. De groep die beter bemiddelbaar is op de arbeidsmarkt, kan zich met een lichte ondersteuning, bv van een integratiemaatje en een klein budget, makkelijker een plaats op de arbeidsmarkt verwerven.
De Participatieraad heeft de voorkeur voor de "plus stijl", met als argument dat er gekeken zou moeten worden naar de mogelijkheden van jeugdigen. Meer sturend richting beroepen waar tekort aan zit te komen. Bijvoorbeeld een bonus bij behalen van een bepaald diploma en het vinden van baan.
De Participatieraad geeft advies om het budget vanuit de Centrale Overheid voor re-integratie te oormerken, zodat deze middelen beschikbaar blijven voor deze groep, en niet opgaan in het algemene budget voor de 3D's. Welke criteria gelden om iemand aan te merken tot iemand zonder arbeidsperspectief?
Vanuit het standpunt, dat het beter is om mensen aan het (echte) werk te houden, dan banen weg te bezuinigen, waardoor er een groep in de WW of WBB terecht gaat komen, pleit de Participatieraad voor het behoud van de ID-banen. Afschaffen leidt onzes inziens tot sociale onrust, levert niet echt meer geld op, maar voor de mensen, die het aangaat is het behoud van werk meer dan alleen behoud van inkomen. Deze banen zijn wellicht van belang om jeugdige MBO-ers van niveau 1 en 2 aan het werk te laten komen.
Bij punt 6.2.3.8 zet de Participatieraad vraagtekens, elders in de regelgeving van het sociale domein streeft de gemeente naar het zoveel mogelijk afschaffen van de PGB's, hier wordt het toekennen van € 500,- PGB benoemd plus het aanbieden van een vrijwilliger, terwijl voor deze doelgroep het bemiddelen tot een plaats op de arbeidsmarkt ingewikkelder is, en met € 500,- weinig scholing / vorming te realiseren valt.

Bij de Jeugdzorg pleiten wij voor het volgende.

Bij paragraaf 6.3.2, sub. 3 - Laat de meitinker de eerste en enige wachter aan de toegangspoort zijn.

Bij 6.3.2 Scholen - Wij pleiten voor een proactieve en innoverende houding van de gemeente om onderwijs, gezin en maatschappij met elkaar te verbinden.

Vooraf de samenwerking met en een actieve rol van het onderwijs heeft een preventieve werking en zal een belangrijke bijdrage leveren in de ombuiging van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen.

Naar onze mening dient het CJG naar de meitinker terug te koppelen/rapporteren.

Tot slot, de transities brengen veel veranderingen met zich mee. Het proces van de verandering en de beheersing van de kosten vergen een systematische monitoring-evaluatie-bijsturing-ontwikkeling van de regisseur, de gemeente dus. De Participatieraad wordt graag steeds betrokken bij dit proces en zal ook zelf de vinger aan de pols houden.

In afwachting van uw reactie.

Met vriendelijke groeten,

Namens de Participatieraad

W.G.J. Dommerholt-Visser
Voorzitter

J.H. Blank
Secretaris